

Ványi Ágnes és Szűcs Antal Mór nevéhez kapcsolódik. A zenezőrej a Meixner módszer kiegészítésére szolgál. Minden betűt mese hoz el az olvasni tanuló elsős gyerekeknek. A mese segíti belső képalkotó mechanizmusait. A meséket zenezőrej egészíti ki, így az olvasástanulás gazdag motiváción alapul.

A Mesezene, mint élménypedagógiai technológia

2011 óta érhető el a pedagógusok számára a Mesezene módszere, melynek lényege, hogy mesevilágba röpíti az olvasni tanulókat. A gyermek és a betű közé mesék összefüggő láncából érzelmi hidat feszít, melyen járva a kis elsősök számára az olvasás megtanulása izgalmas kalanddá, élménnyé válik. A betűtanításhoz mesék illeszkednek, melyek egy feltérképezetlen terület, egy „titkos világ” történéseibe hívják be az osztályt.

A Mesezene módszere, mint egy motivációs palást, a szakemberek körében leginkább elismert tankönyv, a Meixner Ildikó alkotta Játékház alkalmazásának kiegészítése. A betűkhöz használt tankönyvi hívóképek a mesezenés alkalmazás során életre kelnek, és hívómesék főhősei lesznek.

Minden szereplő az emberekhez hasonlóan vezeték- és keresztnévet kapott, így segítve elő a társsá válást. De a nevek „beszédesekek” is – „sugallat” formájában megtámogatják a betűtanulást. A Játékház tankönyv macijából így lett **M**edve Ede (**m**), libájából **G**ág Ági (**g**), a kismozdonyból **S**ihu Huba (**s**), a kutyából pedig **V**au Vali (**v**).

A mesék azonos szerkezetre épülnek. A rövid tartalom végére a mese főhőse iskolába vágyakozik. Például tájékozódni szeretne megtanulni, ezért iratkozik be a Játékkiskolába. Pipa Pista, mivel nagyapót eltiltották a dohányzástól, azaz tőle, az unalom elől menekül be a Játékkiskolába. Moto Rozi pedig logopédus szeretne lenni, hogy mindenkinek ő maga taníthassa meg saját hangját, a rendkívül nehéz R hangot. A mesék végére aztán hangját hozva minden főhős a szó valódi értelmében is megérkezik az osztályterembe. A szemfüles tanító néni óra előtt kicsempészi a tanterem ajtaja elé a főhőst megjelenítő játéktárgyat, aki a mese megfelelő pillanatában „bekopog” az osztályterembe, és a „mintha” élményével ajándékozza meg a gyereket.

A Mesezene történetei általános értékeket képviselnek, de mégis reflektálnak a jelenkorra. Megjelennek bennük a mai világra jellemző elemek és jelenségek. Szerepet kapott a televízió, az iskola, a telefon, a számítógép, de még a nevelési tanácsadó és a pszichológia is. Persze szerepük van a jellegzetes mesei elemeknek is, bennük van a lovag karaktere, az erdő állatai, a természet négy eleme: a föld, a tűz, a levegő és a víz. Így a gyermek az olvasás óra keretén belül egyfajta 21. századi folytatásos meseregényben lebeg.

A mesezenés mesék az órán az úgynevezett „zenezőrejjel” együtt szólalnak meg. Miközben a pedagógus előadja a történetet, aláfestésként apró hangeffekteket jelenít meg. Mikor például Medve Ede iskolába induláskor felhúzza kabátján a cipzárt, a pedagógus végighúzza spirálfüzetén a ceruzáját. És amikor Ede súlyos lépteivel elindul, a tanár tenyerével a tanári asztalon dobolja le a léptek ritmusát. A pedagógus a betűtanítás izgalmát teremti meg, amikor a mesék folyamatába azt a puffanást, csettintést, suhogást, nyekkenést, csattanást illeszti, amely gazdagabbá, élővé teszi a történetet. A mesébe ékelt zenezőrej felkelti a gyerekek figyelmét, aláfesti a történetet. A mesehallgatás is és a zenezőrej is a gyerekek belső képalkotó készségét építi. Nagy szükség is van rá, hiszen olvasáskor is belső képeket alkotunk.

A mesékben megjelenő zenezőrejes elemekből a pedagógusok zörejkórusokat hoznak létre, melynek lényege, hogy az osztály együtt „zörejel” saját hangjuk, egyszerű hangszerek vagy testük segítségével, akár mozgással is kombinálva. A gyermekek elemi szükséglete az aktivitás, mely hangkeltéssel és mozgással társul. Iskolaidőben azonban erre nincs lehetőség, hiszen csendben kell maradnia mindenkinek, különben káosz lesz. Káosz pedig ne legyen – mondja az iskola. Káosz pedig legyen! – mondja a Mesezene. Mégpedig a tanító által kézben tartott, irányított káosz, melyet az óra keretén belül átmenetileg és „művi úton” hoz létre. A vokális és a „hangszeres” zörejkórus lehetőséget ad arra, hogy a gyermek „kizenélje” magából a benne felhalmozódott feszültséget. Az utazónak is meg kell pihennie néha, hogy utána újult erővel folytathassa vándorlását.

A zörejkórus olyan közösségi élmény, mely a tanítási órán a pihentető funkciót is ellátja úgy, hogy a gyermek a betűmese szövetében marad, azt tovább élheti. Amikor a hagyományos óravezetés során a tanító érzékeli a fáradtságot, megáll, és a gyerekekkel elmondhat egy-egy mondókát, elénekeltet egy-egy dalt, melyek azonban általában nem kapcsolódnak tartalmilag az óra előző részeihez. Mi történik ezzel szemben a mesezenében? A tanító a varázslat szárnyán visszaröppenti osztályát a történetbe, amit zörejekkel újraélnék, vagy továbbgondolják, terebélyesítik azt. Kakas Lovag például, a K betű megtanításakor még az előtt felriad álmából, mielőtt megmenthetné a királylányt. De a zenezőrejes továbbélés során a tanító visszalépteti a gyermekeket Kakas Lovag álmába, ahol a lehangosabb ordibálás segít csak hozzá a sárkány legyőzéséhez.

A digitális világ lehetőséget ad arra, hogy az ember társas életet éljen a világhálón. Arra viszont a digitális galaxis egyik médiuma sem képes, hogy közösségi élményt adjon. A zörejkórus a személyesség és az együttlét varázsával hat a gyerekekre. Az az érzés, amit a társakkal, a tanítóval együtt élhetnek át, nem tölthető le az internetről. Szinte már ballaszt a 21. századi világot szorongatónak, neurotizálóknak nevezni. A gyermekek iskolai élete is tele van szorongáskeltő hatásokkal.

A teljesítménykényszer, a versenyzés, a félelem a túlzott egyéni megmérettetéstől szintén növelik a gyermekekben már eleve meglévő belső bizonytalanságot. A zörejkórus a valahova tartozás élményét építheti ki a gyerekekben. Egy széles, szociális háló élményét tapasztalhatják meg az osztály keretein belül. A társas cselekvés pedig csúcserővé lehet az együttléteknek. A zenélés nemcsak a kollektív élmény miatt jelenik meg szorongásoldásként, hanem szabad keretei miatt is. Szabad korlátok közt működik, nem lehet elrontani, nem lehet hibázni.

A Mesezene ereje abban van, hogy valódi emberek együtt hozzák létre a mesés érzelmi rendszert, amit saját maguk életre is keltenek. Valószínűleg ezért szeretnék iskolába menni a mesezenés első osztályosok akkor is, amikor épp betegek. Valószínűleg ezért választják a mesezenés első osztályosok 80 százalékban barátjuknak Sihu Hubát és nem Thomast, a gőzmozdonyt, Au Tónit és nem Villám McQueent, Kakas Lovagot és nem Luke Skywalker. És valószínűleg ezért választják a mesezenés első osztályosok 84 százalékban a tanító nének betűmeséjét és nem a kedvenc rajzfilmjeiket.

A gyermek az önfeledten megszerzett tudást birtokolja igazán. A keserves könnyeken át szerzett ismeret nem válik tudáskincsének maradandó ékévé, elhalványodik, elfelejtődik. A pedagógiai folyamat egyik legfontosabb kérdése tehát a motiváció. Az a pedagógus, aki jól motivál, egyben oltalmaz is. A Mesezene módszerét alkalmazó pedagógus arra vállalkozhat, hogy a tanév elejétől a tanév végéig, és minden olvasására elejétől az óra végéig ugyanazzal a mesével oltalmazza tanítványait.

Szűcs Antal Mór

okleveles gyógypedagógus-logopédus, zeneterapeuta
PHD hallgató, ELTE NDI